

BYGG SÄKERT

Förråd för växtskyddsmedel

Växtskyddsmedel ska förvaras säkert av flera skäl. Det finns risker för barnen på gården, för obehöriga, för den yttre miljön och inte minst om det skulle börja brinna. En säker förvaringsplats ska också erbjuda en säker arbetsmiljö. Ett smart utformat sprutförråd underlättar ett säkert och rationellt växtskyddsarbete.

Planera väl

I dag ställs det många krav på förvaring av växtskyddsmedel. Det finns lagkrav ur miljö-, brand- och arbetsmiljösynpunkt. Försäkringsbolaget kan ställa villkor liksom odlingskontrakt och certifieringssystem. Planera därför väl. Det du bygger i dag bör hålla för en tid framåt. Här följer några frågor att fundera över.

Hur stora mängder hanteras samtidigt?

För mindre mängder finns många småskaliga och smarta lösningar. Ett låsbart skåp placerat i ett uppsamlingskärl eller i ett kar i ett låsbart utrymme kan vara fullgoda lösningar för små mängder. Men oftast krävs större lagringsutrymme, ett särskilt preparatrum. Ett sådant kan inredas i en befintlig byggnad eller placeras helt fristående intill påfyllningsplatsen. Förrådet bör vara så stort att den som hanterar växtskyddsmedel på gården lätt får en överblick över vilka preparat som finns i lager och i vilka mängder.

Hur ligger förrådet i förhållande till påfyllningsplatsen?

Kort avstånd mellan förråd och påfyllningsplats underlättar arbetet och minskar riskerna. Säker hantering av växtskyddsmedel innebär att hela kedjan, från förvaring av preparat och hantering av tomemballage till tvätt av använd spruta, är rationell och säker. Att hitta en säker och praktisk plats för själva påfyllningen kan vara en stor utmaning. Utgå därför från det när du planerar ditt sprutförråd.

Finns det risker med tanke på foder- och livsmedelshygien?

Hantering av växtskyddsmedel i samma lokal som foder och livsmedel kan innebära en risk för kontaminering. Fundera på hur du kan undvika att hanteringen av växtskyddsmedel och tomemballage kolliderar med hanteringen av foder eller livsmedel. Tänk även på att ventilationsluft från t.ex. sprutboden inte leds in i utrymmen där det finns djur, foder eller livsmedel.

Hur levereras preparat till gården?

Kartonger måste lätt kunna lastas av och bäras in i förrådet. Stora mängder levereras och förvaras kanske på pall. Då ställs det särskilda krav på dörr och tröskel.

Hur hanteras tomemballage?

Tomma preparatförpackningar av plast ska sköljas med rent vatten, dropptorka och lämnas till återvinning. Planera redan från början för en plats för tomma förpackningar, t.ex. nätbur eller 1000-liters plastcontainer under tak, soptunna, traktorvagn i vagnskjulet eller abonnerad container. Ordning och reda i avfallshanteringen minskar riskerna för dig själv, den yttre miljön och för obehöriga.

SvepRetur tar emot rengjorda förpackningar, ta reda på hur och när på www.svepretur.se. Förpackningar märkta med skyddsfraserna S56 och S60 ska alltid hanteras som farligt avfall och tas inte emot av SvepRetur utan ska lämnas till insamlingsställe för farligt avfall.

Hur förvaras skyddsutrustning?

Skyddsutrustningen ska finnas nära tillhands. Samti-

Att lasta preparat på en skottkärra är ett enkelt, och säkrare, sätt att få med dig flera dunkar än du kan bära bort till påfyllningsplatsen.

dig bör den inte förvaras i närheten av preparaten. Skyddsutrustningen bör också förvaras torrt, ventilerat och åtskilt från privata kläder och arbetskläder. Planera för en separerad men lättillgänglig förvaring, nära preparatförråd eller påfyllningsplats. Om preparatförrådet är väl ventilerat och stort kan skyddsutrustning eventuellt förvaras i samma rum.

Samförvaring med andra kemikalier?

Undvik samförvaring och planera för separat förvaring av växtskyddsmedel. Explosiva kemikalier som bensin, K-sprit och kemikalier i tryckbehållare får inte förvaras tillsammans med växtskyddsmedel. Bara personer som har behörighet att använda växtskyddsmedel bör komma in i förrådet, vilket är ett ytterligare skäl att undvika samförvaring.

Kommer det att fungera i praktiken?

Många faktorer påverkar var sprutförrådet till slut hamnar. Ofta blir det en lösning där det finns ett avstånd mellan sprutbod och påfyllningsplats. I praktiken kan det innebära att dunkar och tomemballager ibland tillfälligt blir stående vid påfyllningsplatsen. Fundera över om det går att lösa, t.ex. med ett mellanlager som är tätt och låst.

I ett mellanlager som är tätt och låst kan du, med mindre risk för obehöriga och miljön, förvara de preparat du behöver för stunden.

Finns det färdiga lösningar?

Om du inte hittar ett utrymme i befintliga byggnader på gården finns det andra lösningar. I dag finns anpassade containrar på marknaden. Tänk särskilt på att spill ska kunna samlas upp, antingen i containern eller utanför. Om containern inte är frostskyddad krävs en annan säker vinterförvaring eller att den kan lyftas in under vintern.

Förvara säkert

Tätt golv

Golvet ska vara tätt och utan avlopp. Anslutningen mellan golv och vägg ska vara tät så att spill inte kan rinna vidare till ett annat utrymme. För att ha kapacitet att hantera stora volymer vid en olyckshändelse ska det finnas kanter, tröskel eller fall som möjliggör uppsamling. Ett alternativ är att det i utrymmet finns ett avlopp som leder ut till en uppsamlingstank. Planera för att kunna samla en volym som motsvarar 100 procent av det som mest finns i lager.

Frostfritt

Förrådet ska vara frostfritt eftersom en del preparat är frostkänsliga.

En nätbur i ett större utrymme kan vara ett bra alternativ men tänk på att utrymmet i sin helhet måste vara säkert med tanke på riskerna för läckage, brand, foder- och livsmedelshygien och arbetsmiljö.

God ventilation

Ur arbetsmiljösynpunkt ska förrådet vara väl ventilerat. Detta är särskilt viktigt om du mäter upp preparat i samma utrymme. Sörj för god luftväxling med utomhusluften.

Brandsäkert

Om du bygger nytt bör du tänka på brandskyddet. Satsa på konstruktioner som motstår brand i minst 30 minuter. Se till att det finns pulversläckare inom 15 meters avstånd. Exempel på brandskyddande konstruktioner med 60 minuters brandmotstånd finns i LBK-pärmen som ges ut av Lantbrukets brandskyddskommitté, www.lantbruketsbrandskydd.nu. Träregelkonstruktioner med 30 minuters brandmotstånd beskrivs på TräGuiden, www.traguiden.se

Ljus och säker elinstallation

Ljus behövs för att hitta rätt och undvika misstag. Elinstallationerna ska vara brandsäkra och ta hänsyn till gnagarangrepp. Rekommendationer kring elinstallationer i lantbruket finns i LBK-pärmen.

Låst

Växtskyddsmedel märkta med dödskallesymbol ska

Växtskyddsarbetet blir mest praktiskt när hela kedjan från förvaring av preparat, påfyllning, tvätt och hantering av tomemballaget tas med i planeringen.

förvaras i låsta utrymmen. För alla preparat gäller att de ska förvaras oåtkomligt för barn och andra obehöriga varför alla växtskyddsmedel bör förvaras inlåsta. En säker förvaring kräver därför en låsbar dörr med nyckel som förvaras oåtkomligt för obehöriga.

Åtskilt från andra varor

Växtskyddsmedel ska förvaras åtskilt från foder, livsmedel och explosiva varor. Om sprutförrådet är en del av ett större rum, t.ex. en nätbur eller ett skåp, tänk på att det är olämpligt att förvara explosiva varor, foder och livsmedel i samma rum.

Inred för små och stora förpackningar

Planera för både hyllor och tillräckligt stort golvutrymme för fat, säckar och större förpackningar. Hyllorna bör vara av icke absorberande material som är lätt att hålla rent, t.ex. metall. Hyllorna bör anpassas så att både små och stora förpackningar står säkert.

God ordning

Ordning och reda i sprutboden minskar risken för förväxlingar. Oavsett om preparat förvaras på pall eller på hyllor är det viktigt med god ordning där alla förpackningar av samma preparat står tillsammans. Preparaten

Skylt som varnar för farliga kemikalier eller växtskyddsmedel ska finnas på ytterdörr och förrådsdörr.

kan exempelvis sorteras efter användningsområde (insekter, svamp, ogräs) eller efter gröda (spannmål, specialgrödor). Kanske kan enkla skyltar som visar placering underlätta både då du sätter in och tar ut preparat.

Undvik kontaminering av preparat

För att minska risken för kontaminering bör torra produkter placeras ovanför flytande.

Originalförpackningar

Förvara alltid växtskyddsmedel i originalförpackningar. Om du någon gång måste förvara i annan förpackning, t.ex. färdigblandad sprutvätska eller om en förpackning skadas, märk med preparatnamn, varningstext och fäst ett säkerhetsdatablad på förpackningen.

Godkända preparat

Alla utgångna preparat bör sorteras bort och lämnas till destruktion. Detta kan vara krav i odlingskontrakt. I kontrakten kan det också krävas att du endast förvarar preparat som är godkända för de grödor som ingår i växtföljden eller i gårdens verksamhet. Information om produktens registrering och aktuella dispenser finns på Kemikalieinspektionens hemsida, www.apps.kemi.se/bkmregoff

Ett litet spill kan betyda stor förorening. Även folieförsegling och dunklock ska göras rena och tas omhand.

Förebygg och förekom risker

Varningsskylt

Skylt ska finnas på både ytterdörren och sprutförrådets dörr. Anledningen är att förvaringsutrymmet lätt ska kunna lokaliseras vid brand. Skyltning är också viktigt om preparat levereras till gården.

Säkerhetsdatablad

På säkerhetsdatabladen står viktig information kring hälso- och miljörisker. Tillgång till säkerhetsdatablad är ett sätt att uppfylla miljöbalkens kunskapskrav och underlättar också den riskbedömning som arbetsgivare och sprutförare ska göra enligt arbetsmiljölagen. Därför bör en pärm med säkerhetsdatablad över de preparat som används finnas lätt åtkomlig, i eller i närheten av förrådet, på en plats tillgänglig för sprutförare, familj och anställda. Informera om viktiga punkter att läsa, t.ex. riskfraser och åtgärder i händelse av personolyckor. Organisera innehållet i pärmen så att det är lätt att hitta, t.ex. med pärmregister och i alfabetisk ordning. Säkerhetsdatabladen ska vara aktuella och bör uppdateras efter 3 år.

Kort avstånd mellan förråd och påfyllningsplats underlättar arbetet och minskar riskerna. Här ligger sprutförrådet strax intill en gjuten påfyllningsplatta med uppsamling till gödselbehållare.

Förteckning

Om du har anställda eller inhyrd personal krävs en årlig förteckning över alla farliga ämnen på gården som personalen kan komma i kontakt med, t.ex. växtskyddsmedel. Förteckningen ska uppdateras årligen och innehålla viktiga uppgifter om ämnets risker för miljö och hälsa.

Inventeringslista

En lista över vilka preparat som finns i lager är krav i vissa odlingskontrakt men är också bra att ha om en olycka sker. Inventera och uppdatera vid säsongens början och slut. Med en lagerlista blir det också enklare att hålla koll på preparat som går ut och ska användas upp. Undvik att hålla stora lager som inte kommer att användas inom ett år.

Plats att föra anteckningar

Med växtskyddsarbetet följer behov av och krav på dokumentation. Planera för en skrivplats i anslutning till preparatförråd eller påfyllningsplats.

Stöldskydd

Växtskyddsmedel i lager representerar ett högt värde. Om stora mängder förvaras samtidigt fundera över

hur du undviker eller försvårar ett inbrott t.ex. genom låsanordningar eller larm.

Handlingsplan för olyckshändelser

Den som bedriver lantbruk har skyldighet att ha nödlägesberedskap och en handlingsplan som kan tillämpas vid tillbud och olyckor. I anslutning till sprutförråd och påfyllningsplats ska det därför, på väl synlig plats, finnas en nedskrivna handlingsplan för olyckor. Handlingsplanen ska innehålla lättlästa och kortfattade instruktioner för vad som ska göras i händelse av t.ex. mindre eller större spill, läckage, brand, personolyckor, trafikolyckor och skada av annans verksamhet eller egendom vid besprutning. På ytterdörren ska det finnas en skylt med larmuppgifter, t.ex. var närmaste telefon finns, larmnummer 112, gårdens/brukarens namn, telefonnummer samt koordinater, annan positionsbestämning eller vägbeskrivning.

Handlingsplanen bör även finnas i sprutekipaget tillsammans med kontaktuppgifter till berörda myndigheter och verksamheter som kan påverkas vid en olyckshändelse.

Första hjälpen

I nära anslutning till förvaring och påfyllning ska det finnas två, vatten, ögondusch och utrustning för

Alla synliga spill ska samlas upp och lämnas till destruktion. Se till att du har utrustning för att ta hand om spill nära till hands.

första hjälpen. Även ute i fält bör tvål, vatten, ögon-
dusch och första hjälpen finnas tillgängligt.

Beredskap för att samla upp spill

I eller i närheten av förrådet ska det finnas utrustning som gör det möjligt att snabbt ta hand om spill. Lämplig utrustning är absorberande material såsom t.ex. Absol, Fixol eller sand, skyffel, avfallspåse eller avfallsbehållare. Uppsamlad spill räknas som farligt avfall och ska lämnas till destruktion.

EGNA ANTECKNINGAR

www.sakertvaxtskydd.se

Beställ material från Säkert växtskydd genom Distributionsservice

Telefon 08-550 949 80, Fax 08-550 665 60, E-post info@distributionservice.se

Best nr. 42100

Redaktör: Sara Almqvist, LRF
Textförfattare: Anette Bramstorp, HIR Malmöhus
Foto: HIR Malmöhus (omslag, sid 4 höger, 5 vänster och 6)
Jens Tønnesen/Dansk Landbrugs Medier för TOPPS
(sid 3, 4 vänster, 5 höger och 7).
Grafisk form och produktion: Condesign Infocom, april 2010
Grafiskt uppdaterad, juni 2013

Broschyren har delfinansierats av Europeiska unionen.

